

Dr Piotr Guzowski z UwB pokieruje grantem realizowanym wspólnie z badaczami z Litwy

„Zdolności finansowe państw jagiellońskich w XVI wieku na tle porównawczym” – to tytuł projektu, jaki wspólnie realizować będą naukowcy z Uniwersytetu w Białymstoku oraz Uniwersytetu Witolda Wielkiego w Kownie na Litwie.

Na swoje badania otrzymają blisko milion zł z Narodowego Centrum Nauki, w ramach rozstrzygniętego właśnie konkursu DAINA organizowanego przez NCN wspólnie z Litewską Radą Naukową. Kierownikiem projektu z ramienia UwB będzie dr Piotr Guzowski z Wydziału Historyczno-Socjologicznego, po stronie litewskiej – dr Marius Sirutavičius. Warto dodać, że projekt znalazł się na 2. miejscu listy rankingowej konkursu.

Jak wyjaśniają autorzy projektu, wedle teorii opisujących modernizację państw wczesnonowożytnych kluczową rolę dla przemian instytucjonalnych miały koszty prowadzenia przez nie wojny. Sukces prowadzonych działań militarnych i powodzenie procesów modernizacyjnych uzależnione więc były od możliwości zbudowania efektywnego systemu podatkowego, a także możliwości pożyczania niezbędnych w okresie kryzysu finansowego brakujących sum pieniędzy.

- Niestety polscy i litewscy badacze nie biorą udziału w międzynarodowych dyskusjach nad procesami budowy państw i ich finansowymi zdolnościami – tłumaczy dr Piotr Guzowski. - Rzeczpospolita Obojga Narodów w literaturze zachodnioeuropejskiej jest opisywana jako państwo, które miało nieefektywny ustrój, w którym brakowało centralizacji i sprawnej administracji, a niedorozwój gospodarczy i struktura społeczna wpływały na stosunkowo niewielkie zdolności finansowe. Jednym słowem – było skazane na porażkę.

Autorzy projektu stawiają zupełnie inną hipotezę. Chcą dowieść, że choć w początkach epoki nowożytnej w państwie Jagiellonów centralizacja była minimalna, duże ośrodki miejskie były nieliczne i dominowała gospodarka wiejska, to jednak Rzeczpospolita weszła na ścieżkę modernizacji charakterystyczną dla innych państw europejskich i udało się jej osiągnąć możliwości finansowe na poziomie gwarantującym sukcesy w konfliktach zbrojnych.

Głównym celem projektu jest zbadanie zdolności finansowych Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego w XVI wieku (1492-1586). Naukowcy chcą m.in. obliczyć wielkości wpływów podatkowych, oszacować dochody monarsze, zbadać ówczesny rynek kredytowy i przepływ środków między oboma państwami jagiellońskimi. Zamierzają też przeanalizować przemiany instytucjonalne, które umożliwiały zwiększenie zdolności finansowych państwa. W tym celu konieczna będzie analiza wielu źródeł, takich jak Metryka Koronna i Metryka Litewska, sumariusze podatkowe, rachunki królewskie i wielkoksiażące, rachunki dworów.

- Wyniki realizacji naszego projektu nie tylko poszerzą naszą wiedzę o historii

- wyniki realizacji naszego projektu nie tylko poszerzą naszą wiedzę o historii gospodarczej i politycznej państw jagiellońskich, ale przede wszystkim włączą historyków polskich i litewskich w światową dyskusję na temat procesu budowania państw nowożytnych. Być może wypracowane przez nas dane pozwolą lepiej zrozumieć specyfikę europejskich regionów peryferyjnych, a w efekcie zrewidować istniejące w nauce koncepcje lub stworzyć nowe – komentuje dr Guzowski.

W pierwszej edycji konkursu DAINA organizowanego wspólnie z Litewską Radą Naukową naukowcy złożyli do Narodowego Centrum Nauki 253 wnioski. Do finansowania skierowano 16 projektów na łączną kwotę prawie 15 mln zł.

[Informacje o wynikach konkursu](#)

